

פרשת מקץ

1. **על היאור** - למה לא נאמר שמו?
 ת. משום שכל שאר הנהרות לא נקראים יאור חוץ מנילוס משום שכל הארץ עשויה יאורים בידי אדם וכאשר נילוס עולה בתוכה ומשקה אותם ונמשכים המים לכל הארץ שאין גשמים יורדים במצרים תדיר כשאר הארץ (על כן לא צריך לכתוב שמו שרק נילוס נקרא יאור)
2. מהו הסימן של פרות יפות מראה?
 ת. סימן לימי השובע שהבריות נראות יפות זו לזו שאין עין בריה צרה בחברתה.
3. **באחו** - מה נקרא אחו?
 ת. באגם שיש בשפתו מקום צמיחת קנים ועשבים.
4. למה מרמז **ותאכלנה הפרות רעות המראה**?
 ת. רומז לכך שכל שמחת השבע תהא נשכחת בימי הרעב.
5. מה הפירוש **שדופות**?
 ת. מלשון חבוטות והוא מלשון משקוף החבוט תמיד על ידי הדלת המכה עליו.
6. **והנה חלום** - מה הסבר לשון זה?
 ת. הסברו שעתה לאחר החלום השני הושלם החלום (ששניהם חלום אחד הם) והוצרך לפתרונים.
7. **ותפעם רוחו** - מה פירושו ולמה אצל נבוכדנצר כתוב ותתפעם?
 ת. ותפעם הוא מלשון פעמון שהייתה רוחו מקשקשת בתוכו כפעמון. וכאן שזכר את החלום כתוב ותפעם אך בני"נ ששכח גם את החלום כתוב ותתפעם מלשון שתי פעימות.
8. **חרטמי מצרים** - מי הם ומה תפקידם?
 ת. חרטמי הוא מלשון הנחרים בטימי מתים - ששואלים בעצמות המתים.
9. **ואין פותר אותם לפרעה** - האם היו פותרים? ומהו הלשון לפרעה?
 ת. היו פותרים אך לא נראו דבריהם לפרעה שהיו אומרים לו שבע בנות אתה מוליד ושבע בנות אתה קובר.
10. מפני מה מזכירו בלשונות אלו **נער עברי עבד**?
 ת. ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה שמזכירו בלשון בזיון, **נער** - שוטה ואין ראוי לגדולה. **עברי** - אפילו לשוננו אינו מכיר. **עבד** - וכתוב בנימוסי מצרים שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שרים.
11. **אותי השיב על כני** - למה לא מפרש מה השיב?

ת. שמדבר על פרעה ואינו צריך לפרש מי השיב שהרי הכוונה למי שבידו היכולת להשיב.

12. **מן הבור** - למה בית הסוהר קרוי בור?

ת. שבית הסוהר עשוי כמין בור ששמים את האסירים בעומק האדמה כדי לשומרם היטב.

13. מנין לרש"י לפרש שיוסף התגלח משום כבוד המלכות?

ת. זה מוכח מכך שכתוב **וירצהו** שזה על ידי אחרים ואילו **ויגלח** זה מעצמו ולמה יזם מעצמו זאת, רק משום כבוד מלכות.

שני

14. מה הסבר דברי פרעה ליוסף **תשמע חלום לפתור אותו**?

ת. תשמע הוא מלשון הבנה שאתה מבין חלום לפותרו.

15. מה משיב יוסף לפרעה **בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה**?

ת. החכמה לפתור חלומות אינה משלי כי רק ה' ישים עניה - פתרון בפי.

16. מה ביאור המילים **דלות, רקות וצנומות**?

ת. **דל** הוא לא מלשון עוני אלא מלשון כחושות ו**דקות** הוא מלשון חסרי בשר, ו**צנומות** בלשון ארמי הוא סלע שהן כעץ בלי לחלוחית וקשות ויבשות כסלע.

17. למה נשנה החלום פעמיים?

ת. לא לרמז על ארבע עשרה שנה אלא כולם מדברים על אותם שבע שנות שבע ושבע שנות רעב והשנות החלום בא לומר שה' ממהר לעשות זאת.

18. מפני מה נאמר בתחילה **הגיד ואחר** - כך נאמר **הראה**?

ת. הגיד נאמר בשנים הטובות שהן סמוכות ואילו הראה נאמר על שנים הרעות שהם רחוקות שלשון מראה שייך על דבר רחוק.

19. מה פתרון הבליעה ופתרון שלא נודע כי באו אל קרבנה?

ת. הבליעה רומזת שישכח כל השבע, ולא נודע וגוי מרמז שלא יודע השבע מעוצמת הרעב.

20. **וחמש את ארץ מצרים** - מה הפירוש וחמש?

ת. שיזרז פרעה אותם לקבוץ אוכל ולצוברו כפי שמפרט.

21. מה משנה במשמעות המילה אם טעמו באל"ף או בכ"ף?

ת. אם טעמו באל"ף הרי זה מורה על דברי מאכל וטעם בכ"ף אומר על פעולת אכילה.

22. האם פרעה שואל **הנמצא כזה איש** וגוי?

ת. אומר בלשון שאלה אבל קובע דבריו וכי אם נחפש אדם חכם כל - כך, הנמצא?

שלישי

23. ועל פיך ישק כל עמי - מה התפקיד שמיעד לו?

ת. ישק הוא מלשון משק בית שעל ידך יתפרנסו עמי שכל צרכי עמי יהיו נעשים על ידך.

24. רק הכסא אגדל ממך - עד היכן מגעת גדולת יוסף?

ת. שרק במלכות יהיה פרעה גדול ממנו. כסא הוא מלשון מלכות שלפרעה יהיו קורין מלך ובזה בלבד יגדל מיוסף.

25. מה הסבר לשון נתתי אותך?

ת. תרגום פירש מלשון מינוי ואומר רש"י שלמרות זאת אפשר לומר על מינוי לשון נתתה. (ולשון זה טוב בין לגדולה ובין לשפלות שמצינו גם ולתתך עליון וגם נתתי אתכם נבזים ושפלים)

26. אלו דברי גדולה עשה פרעה ליוסף?

ת. ויסר פרעה את טבעתו שהיא אות למי שנותנה להיות לו שני לגדולה, וילבש אותו בגדי שש שהם בגדים חשובים במצרים, וישם רבד על צוארו, שהיא שרשרת שמלבישים על הצואר ומשום שרצוף הוא בטבעות נקרא רביד (שרביד הוא מלשון רצוף) וירכב אותו במרכבת משנה שהיא מרכבה השניה למרכבתו של פרעה, ויקראו לפניו אברך - מלשון חבר יועץ למלך ונתון אותו על כל ארץ מצרים.

27. מה פירוש המילה אברך?

ת. אב הוא מלשון חבר ויועץ ורד הוא מלשון מלך. ר' יהודה דרש אברך זה מלשון אב בחכמה ורד בשנים, בן דורמסקית אמר שאברך הוא מלשון ברכים שהכל היו נכנעים לפניו ויוצאין תחת ידו.

28. למה מתחיל פרעה לומר את דבריו במילים אני פרעה?

ת. פותח ואומר אני הוא שיש בידי יכולת לגזור גזירה על מלכותי ואני גוזר שלא ירים איש את ידו.

29. מה הפירוש צפנת פענח?

ת. מפרש צפונות. (והמילה פענח אין דומה לה במקרא)

30. לקמצים - למה נקט הכתוב בלשון זה?

ת. האוצרות נקראו קמצים משום שאוספים אותם מעט מעט קומץ ועוד קומץ (ולא בבת אחת).

31. כיצד הצליח יוסף לשמור על התבואות זמן רב בלי שירקבו?

ת. שכל ארץ וארץ שומרת פירותיה ועל כן צריך לשמור את התבואה באותם תנאי מזג אויר שצמחה בהם ובנוסף נותנים בתבואה מעפר המקום וזה מעמיד את התבואה מלירקב.

32. עד כי חדל לספור - למה חדל לספור?

ת. הסופר שספרם פסק מלספורם כי הם מרובים מדי מלספור אותם (כי אין מספר)

33. מה מלמדנו הכתוב בהדגשה בטרם תבוא שנת הרעב?

ת. שנולדו ילדיו לפני שנות הרעב ונלמד מכך שאסור לאדם לשמש מיטתו בשני רעבון.

רביעי

34. מה גרם לכל מצרים לרעוב מיד כאשר התחילו שנות הרעב?
ת. משום שהרקיבה התבואה שאצרו ורק תבואת יוסף לא הרקיבה.

35. מה טעם זירז פרע את עמו ואמר להם **אשר יאמר לכם תעשו**?

ת. כי יוסף אמר להם שימולו תמורת תבואה ובאו לפני פרעה ואמרו כך וכך אומר לנו יוסף לעשות, שאל אותם פרעה ומדוע לא צברתם גם אתם תבואה כפי שהוא עשה והם אומרים לו צברנו אך נרקבה כל תבואתנו, ועל כך אמר להם כל אשר יאמר לכם תעשו שהרי הוא גזר על התבואה שלכם והרקיבה ומה אם יגזור עלינו ונמות.

36. **והרעב היה על פני כל הארץ** - למה לא היה דיו לומר **על הארץ**?

ת. המילה פני מורה על כך שהרעב בא מיד גם לעשירים ולא כרגיל שמתחיל בעניים.

37. **וישבר למצרים** - מה הסבר הלשון וישבר?

ת. שבר יכול לשמש בלשון מכר וגם בלשון קנין וכאן משמש בלשון מכר.

38. מדוע נאמר **וירא יעקב כי יש שבר במצרים ולא וישמע יעקב**?

ת. וירא נדרש שראה באספקלריא של קודש שיש לו שבר - תקווה במצרים אך לא הייתה זו נבואה ממש להודיעו שזה יוסף כי מיום שנעלם יוסף נסתלקה ממנו שכינה.

39. **למה תתראו** - מה טוען יעקב אבינו לבניו?

ת. למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשיו כאילו אתם שבעים שלמרות שיש לכם עדיין תבואה תרדו אף אתם לשבור אוכל. **ויש פירוש** שתתראו הוא מלשון כחישה שאמר להם למה תהיו כחושים ברעב.

40. למה אמר **רדו שמה** ולא אמר לכו?

ת. רמז למאתים ועשר שנים שנשתעבדו כמנין רד"ו.

41. **וירדו אחי יוסף** - למה לא נאמר וירדו בני יעקב?

ת. מלמד שהיו מתחרטים שמכרוהו ונתנו ליבם להתנהג עמו באחווה ולפדותו בכל ממון שיפסקו להם.

42. **עשרה** - מה מלמדנו הכתוב בזאת והרי ידוע לנו שאת בנימין לא שלח עמהם ומבינים לבד שהם עשרה?

ת. לומר שלענין האחווה היו עשרה שאין אהבת כולם ושנאת כולם שווה לו אבל לענין לשבור בר כולם לב אחד להם.

43. מפני מה חושש **פן יקראני אסון** והלא גם בבית יש מקום לחשוש?

ת. א"ר אליעזר בן יעקב מכאן שהשטן מקטרג בשעת סכנה.

44. בתוך הבאים - כיצד נכנסו למצרים ומדוע?

ת. הטמינו עצמם שלא יכירום ונכנס כל אחד בפתח אחר משום שהזהירם יעקב שלא יתראו בפתח אחד כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

45. וישתחוו לו אפים ארצה - כיצד משתחוים?

ת. נשתחוו לו על פניהם שכל השתחוואה היא בפישוט ידים ורגלים.

46. מה הסבר הלשון ויתנכר אליהם?

ת. שנעשה להם כנכרי בדברים לדבר קשות.

47. למה יוסף הכיר את אחיו והם לא הכירוהו?

ת. שהניחם חתומי זקן ולא השתנה מראם אך הוא יצא מאצלם בלי חתימת זקן ועכשיו מצאוהו בחתימת זקן. ובמדרש אגדה דרשו שהכוונה היא שיוסף הכיר את אחיו כשנפלו לידו וריחם עליהם אך הם לא הכירוהו כשנפל בידם לנהוג בו אחוה.

48. למה עכשיו נזכר יוסף בחלומותיו?

ת. כאשר ראה שהשתחוו לו נזכר בחלומותיו וידע שנתקיימו.

49. את ערות הארץ באתם - במה מאשימם?

ת. כל ערוה במקרא היא לשון גילוי ואומר להם באתם לראות את הארץ מהיכן היא נוחה ליכבש.

50. מדוע הוסיפו לומר כולנו בני איש אחד והרי אפשר לומר בלי כולנו?

ת. נצנצה בהם רוח הקודש וכללוהו עמהם שאף הוא בן אביהם.

51. כיצד מוכיח את טענתו שבאו לרגל בארץ?

ת. אמר להם הרי נכנסתם בעשרה שערי העיר ולמה לא נכנסתם בשער אחד.

52. מה מסבירים האחים, למה נכנסו בשערים שונים?

ת. סיפרו לו אודות כך שהם שנים עשר אחים והקטן נשאר עם האב והאחד איננו ובשביל אותו אחד התפזרו בעיר לחפשו.

53. הוא אשר דיברתי - במה ממשיך יוסף להאשימם?

ת. בפשט אמר להם איני מקבל דבריכם אלא מרגלים אתם ועל פי מדרש אמר להם אילו מצאתם אותו ויפסקו עליכם ממון הרבה, תפדוהו? אמרו לו הן, שאל אותם ומה אם יאמרו לכם שאין משיבים בעד שום הון שבעולם, מה תעשו? השיבו לו על מנת כן באנו להרוג או ליהרג, ועל כך אמר להם הוא אשר דברתי אליכם להרוג בני העיר באתם, מנחש אני בגביע שלי ששנים מכם החריבו כרך גדול של שכם.

54. חי פרעה - מה הסבר לשון זה?

ת. לשון שבועה, כלומר נשבע אני בחיי פרעה שלא תצאו, כאשר היה נשבע לשקר היה נשבע בחיי פרעה.

חמישי

55. כיצד נלמד כאן **שבר רעבון בתיכם**?

ת. מה שקניתם לרעבון אנשי ביתכם. (ועי' שאלה 37)

56. מה הפירוש **אבל**?

ת. **בתרגום** פירש בקושטא כלוי אמת וכן דיברו בצפון הארץ שאמרו אבל במקום ברם שפירושו אישור ואימות הדברים.

57. **וגם דמו** - מה מרבה המילה וגם?

ת. כל את וגם בא לרבות וכאן מתכוונים לרבות את דמו של יעקב שנשפך בצערו.

58. למה חשבו האחים שאין יוסף מבין לשונם?

ת. משום שהמליץ עומד ביניהם. המליץ הוא אדם מתורגמן היודע לשון עברי ולשון מצרי והוא מוסר דברי יוסף להם ודבריהם ליוסף ועל כן חשבו שאינו מבין שפתם.

59. מי היה המליץ?

ת. מנשה בנו.

60. **ויסב מעליהם ויבך** - למה נתרחק מהם ומפני מה בכה?

ת. התרחק מהם שלא יראוהו בוכה ובכה מפני ששמע שהם מתחרטים.

61. מדוע לקח דווקא את שמעון?

ת. משום שהוא השליכו לבור והוא שאמר ללוי הנה בעל החלומות הלזה בא. **ופירוש אחר**, רצה יוסף להפרידו מלוי כדי שלא יתייעצו שניהם להרוג אותו.

62. מה ההדגשה של **ויאסר אתו לעיניהם**?

ת. שאסרו רק לעיניהם אבל אחרי שיצאו הוציאו והאכילו והשקהו.

63. **ויפתח האחד** - מי הוא האחד ולמה נקרא כך?

ת. זה לוי שנשאר יחיד משמעון בן זוגו.

64. **וגם הנה** - על מה רבה חרדתו?

ת. שלבד מהתבואה יש בו גם כסף (ולא היה נחרד כל כך אם היה מושב כספו בלי שיותן לו תבואה)

65. ממה חוששים עד שאומרים **מה זאת עשה אלוקים לנו**?

ת. אמרו וודאי לא הושב הכסף אלא כדי להתעולל עלינו.

66. מהו הסבר הלשון **תסחרו**?

ת. תסובבו. וכל הלשון של סוחרים וסחורה בא על שם שמחזרים ומסובבים אחר הפרקמטיא.

67. **אתי שכלתם** - מה אומר יעקב לבניו?

ת. כל מי שבניו אבודים קרוי שכול ומלמד שחשדן שמא הרגוהו או מכרוהו כיוסף.

68. למה לא קיבל את דברי ראובן?

ת. אמר בכור שוטה הוא זה, הוא אומר להמית בניו וכי בניו הם ולא בני.

69. מפני מה המתינו עד אשר כלו לאכול?

ת. יהודה אמר להם המתינו לזקן עד שתכלה פת מן הבית ויסכים לדברים.

70. העד העיד - מה הסבר הלשון הזה?

ת. הוא מלשון התראה שסתם התראה מתרה בו בפני העדים.

71. לנו ולמולדתנו - מה תשובתם ליעקב שהיו מוכרחים לספר לו הכל?

ת. אמרו, איש זה מנחש בגביע שלו הכל, כולל מה שקרה בילדותינו כפי שדרשו אפילו עצי עריסותינו, מאיזה עץ היו עשויים העריסות גילה לנו, ומוכרחים היינו על פי שאלותיו לומר לו שיש לנו אב ואח.

72. ונחיה ולא נמות למה אומר כפל לשון של נחיה ושל לא נמות?

ת. נצנצה בו רוח הקודש שעל ידי הליכה זו תחי רוח יעקב, ולא נמות כוונתו ברעב, וכך אמר: בנימין ספק יתפש ספק לא יתפש ואנו כולנו מתים ברעב אם לא נלך, מוטב שתניח את הספק ותתפוש את הודאי.

73. מה מוסיף לומר והצגתיו לפניך אחר שכבר אמר אם לא הביאותיו אליך?

ת. מוסיף לומר שלא אביאנו אליך מת כי אם חי.

74. מה מוסיף לומר בהדגשת כל הימים?

ת. לעולם הבא כוונתו.

75. לולא התמהמנו - מה ממשך יהודה לומר ליעקב?

ת. שלולא התמהמנו על ידך כבר היינו שבים עם שמעון ולא נצטערת כל הימים הללו.

76. מה הסבר הלשון אפוא?

ת. כך אמר יעקב: אם כן שאזדקק לעשות בקשתכם ולשלחנו עמכם צריך אני לחזור ולבקש אפוא - איה פה תקנה ועצה להשיאם וזו היא עצתו קחו מזמרת הארץ וגו'.

77. מזמרת הארץ - מה אומר לשלוח ומדוע נקרא שמם זמרת?

ת. מזמרת הארץ הם מהדברים המשובחים שבעולם שהכל מזמרים עליהם כשבאים לעולם. (נכאת - שעה, בטנים שרשיי מפרש שדומה לו שהם אפרסקים.)

78. כמה כסף אומר להם לקחת?

ת. את הכסף שהושב להם כי אולי שכחו הממונה בשוגג ושיקחו כסף פי שנים מהראשון כדי לקנות אוכל כי אולי הוקר השער.

79. **וא-ל ש-די יתן לכם רחמים** - כיצד נלמד בפשט ובדרש?

ת. **בפשט** פירושו שדי בנתינת רחמיו וכדי היכולת בידו יתן לכם רחמים. **ובמדרש** דרשו מי שאמר לעולם די
יאמר לצרותי די שלא שקטתי מנעורי שרדפוני הצרות, צרת לבן, צרת עשיו, צרת רחל, צרת דינה, צרת
יוסף, צרת שמעון ועתה צרת בנימין.

80. **את אחיכם אחר** - לכאורה אחר מילה מיותרת היא ולמה נכתבה?

ת. **את אחיכם** - זה שמעון, **אחר** - רוח הקודש נזרקה בו לרבות את יוסף.

81. מה הסבר דבריו **כאשר שכלתי שכלתי**?

ת. כשם ששכלתי מיוסף ומשמעון כך אני שכול מספק מבנימין עד שובכם.

82. מה ההבדל בין לקיחת כסף ללקיחת אדם?

ת. בלקיחת כסף מתורגם **ונסיב** שלוקחים ממש ביד אבל בלקיחת אדם מתורגם **ודברו** שלוקחים בדברים.

שישי

83. **וטבח טבח והכן** - זהו ציווי לטבוח ולהכין?

ת. לא, שאם כן צריך לכתוב וטבח - בי"ת בפתח וכאן פירושו שיכין סעודה מדבר שכבר טבוח.

84. למה תרגם כאן אונקלוס **בצהרים** - בשירותא?

ת. סתם תרגום של צהרים הוא טיהרא אבל כאן תרגם ופירש לפי הענין שהוא בשירותא - סעודה
ראשונה ביום.

85. **וייראו** - נכתב בשני יודי"ן, מה פירושו?

ת. מלשון פחד (ולא מלשון ראייה)

86. למה יראו אחי יוסף?

ת. כי הובאו בית יוסף ואין דרך שאר הבאים לשבור בר ללון בבית יוסף כי אם בפונדקאות שבעיר,
וחשבו שכל זה נעשה כדי לאוספם אל המשמר.

87. **להתגלל** - כיצד מבארים מילה זאת?

ת. **בתרגום** פירושו מלשון להתעולל **אך רש"י** מפרש שביאורו להיות מתגלגלת עלינו עלילות הכסף שתהא
נופלת עלינו.

88. **בי אדוני** - מה הסבר המילה בי?

ת. מלשון בעיני - בקשה ותחנונים בלשון ארמי.

89. מהו כפל הלשון של **ירד ירדנו**?

ת. ירידה היא לנו שהיינו רגילים לפרנס אחרים ועכשיו אנו צריכים לך.

90. למה הזכיר להם גם אלקיכם וגם אלוקי אבותיכם?
ת. אומר להם ראויים אתם לזה בזכותכם ואם אין זכותכם כדאי יש לכם את זכות אביכם שבזכותו ניתן לכם מטמון.

91. נאמר כבר **ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף** ולמה נאמר שוב **ויבא האיש** וגו'?

ת. הבאה אחר הבאה שלאחר שבאו עלה בהם החשש שיאסרו והיו מושכים את האיש לחוץ כדי לא להיכנס ורק אחר שאמר להם שלום לכם נמשכו ובאו אחריו.

92. **ויכנס את המנחה** - והרי משמע שהייתה כבר המנחה מוכנה?

ת. כאן פירושו שתיקנוהו ועיטרוהו בכלים נאים.

93. כיצד יובן שאחר שכבר נכנסו הביתה הכינו את המנחה והכניסו הביתה?
ת. הכוונה שהכניסו מפרוזדור לטרקלין.

94. **ויקדו וישתחוו** - מה ההבדל בין קידה להשתחוואה?

ת. קידה היא כפיפת קדקד לאות הכנעה או ברכת שלום והשתחוואה זה השתטחות על הארץ בפשוט ידים ורגלים.

95. מפני מה ברכו דווקא בברכה זו **אלוקים יחנך בני**?

ת. שכל השבטים כבר כלולים בחנינה שנאמר ביעקב אשר חנן אלוקים את עבדך ובנימין עדיין לא נולד, על כן ברכו יוסף בחנינה.

שביעי

96. **כי נכמרו רחמיו** - מה גרם לו לרחמים?

ת. שאל את בנימין יש לך אח מאם והשיב לו היה לי אח ואיני יודע היכן הוא. שאלו יש לך בנים ואמר לו יש לי עשרה. ומה שמם? ואמר לו כל השמות. שאל יוסף מה טיבן של שמות אלו, אמר בנימין כולם על שם אחי והצרות שמצאוהו. בלע - שנבלע בין האומות, בכר - שהיה בכור לאמו, אשבל - ששבאו א-ל, גרא - שנתגייר באכסניא, נעמן - שהיה נעים ביותר, אחי וראש - אחי היה וראשי היה, מפים - מפי אבי למד, חפים, שלא ראה חופתי ולא ראיתי אני חופתו, וארד - שירד לבין האומות, ומיד נכמרו רחמיו.

97. מה פירוש **נכמרו רחמיו**?

ת. נתחממו ונתעוררו רחמיו.

98. מה הפירוש **ויתאפק**?

ת. נתאמץ (שלא לבכות)

99. למה תועבה הוא למצרים לאכול עם העברים?
ת. כי העברים אוכלים את הבהמות שהמצרים עובדים להם.

100. כיצד קבע את סדר ישיבתם?
ת. מכה בגביע שלו כמנחש ומושיבם לפי סדר ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון בני אם אחת ישבו כסדר הזה ובכורם בראשם וכן הושיב את בני בלהה וזלפה וכשהגיע לבנימין אמר זה אין לו אם ואני אין לי אם, ישב אצלי.

101. **ותרב משאת בנימין... חמש ידות** - כיצד?

ת. שהיה לו את מנתו שקיבל כמו אחיו ויוסף, אסנת, מנשה ואפרים נתנו לו את מנתם דרך חיבה ובכך רבתה מנתו חמש ידות.

102. מה ההדגשה בפסוק **ושכרו עמו**?

ת. שרק עמו שתו יין שמיום שמכרוהו לא שתו יין וגם הוא לא שתה ואותו יום שתו.

103. מה ההבדל בין גביע לכוס?

ת. כוס ארוך לפי ערך רוחבו וגביע ארוך וגבוה.

104. **חלילה לעבדיך** - מה הסבר הלשון חלילה?

ת. חולין הוא לנו - גנאי הוא לנו לעשות כדבר הזה. **ובתרגום פירש** מלשון רחמים שביאורו רחמים מאת הקב"ה יהי עלינו מעשות זאת.

105. מהו הקל וחומר שאומרים לו?

ת. הרי דברים קל וחומר אם כסף שכבר היה ברשותינו שמצאנוהו באמתחתינו השבנו אליך, רכוש שנמצא ברשותך פשוט שלא נקח.

106. **גם עתה כדבריכם** - מה משיב להם?

ת. אמת שהצדק עמכם שכולכם חייבים בדבר כי עשרה שנמצאה גניבה ביד אחד מהם כולם נתפשים וצריכים אתם כולם להיות עבדים אך אני אלך עמכם לפנים משורת הדין ורק אשר ימצא בידיו יהיה לי לעבד.

107. למה התחיל את החיפוש בגדול?

ת. שלא ירגישו שהיה יודע היכן הוא.

108. למה נאמר **ויקרעו** שמלתם **ויעמס** איש על חמורו מתחיל בלשון רבים וממשיך בלשון יחיד?

ת. שכל אחד העמיס חמורו לבדו משום שהיו בעלי זרוע ולא הוצרכו לסיוע.

109. **וישבו העירה** - למה קורא למצרים העיר שמשמעה עיר כל שהוא והרי הייתה מטרופולין?

ת. שלא הייתה חשובה בעיניהם אלא כעיר בינונית של עשרה בני אדם לענין המלחמה.

110. **הלא ידעתם** וגו' - מה אומר להם יוסף?

ת. הרי ידעתם שאיש חשוב כמוני יודע לנחש ולדעת מדעת ומסברא ובינה כי אתם גנבתם את הגביע ואיני זקוק לגביע כדי לנחש זאת.